

CHET TILI DARSLARIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH

Zulfiya Paziljanova

Qo'qon davlat universiteti doktoranti, p.f.f.d. (PhD)

+998900554622 zulfiya1980@mail.ru

Mubinaxon Yusufova

Farg'ona davlat universiteti talabasi

+998772312430

mubinaxonyusufova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tilini, xususan nemis tilini o'rgatishda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. SI asosida adaptiv o'quv platformalari, avtomatik baholash tizimlari, interaktiv chatbotlar va nutqni tanish tizimlari qanday qo'llanilishi ko'rsatib o'tiladi. Pedagogik afzalliklar, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar va kelajak istiqbollari batafsil muhokama qilinadi. Maqola SI yordamida til o'rganishning samaradorligini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarni ochib beradi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, chet tili ta'limi, nemis tili, adaptiv platformalar, avtomatik baholash, chatbotlar, til o'rganish, pedagogik innovatsiyalar.

Аннотация. В данной статье анализируется роль и значение технологий искусственного интеллекта (ИИ) в современном процессе обучения иностранному языку, в частности немецкому языку. Рассматривается применение адаптивных учебных платформ, систем автоматической оценки, интерактивных чат-ботов и систем распознавания речи. Подробно обсуждаются педагогические преимущества, возможные проблемы и перспективы развития. Статья раскрывает современные подходы к повышению эффективности изучения языка с помощью ИИ.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, обучение иностранному языку, немецкий язык, адаптивные платформы, автоматическая оценка, чатботы, изучение языка, педагогические инновации.

Abstract. This article analyzes the role and significance of artificial intelligence (AI) technologies in the modern process of teaching foreign languages, particularly German. It examines the use of adaptive learning platforms, automatic assessment systems, interactive chatbots, and speech recognition systems. Pedagogical advantages, potential challenges, and future prospects are discussed in detail. The article reveals modern approaches aimed at enhancing language learning efficiency through AI.

Keywords: Artificial intelligence, foreign language teaching, German language, adaptive platforms, automatic assessment, chatbots, language learning, pedagogical innovations.

KIRISH

Global iqtisodiy va madaniy aloqalarning jadal rivojlanishi dunyoda chet tillarga bo'lgan ehtiyojni keskin oshirdi. Chet tillar orasida nemis tili ilmiy, texnik va kasbiy sohalarda muhim o'rin egallaydi. Shu sababli, til o'rgatish jarayonini yanada samarali va sifatli tashkil etish maqsadida zamonaviy texnologiyalar, xususan sun'iy intellekt (SI) imkoniyatlaridan foydalanish dolzarb masalaga aylandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Bugun insoniyat yangi sivilizatsiya bosqichiga – sun'iy intellekt davriga dadil qadam qo'yimoqda. Qaysi soha bo'lmasin, kim bu jarayonda qattiq izlanib, aniq natija qilsa, bir qadam oldinda yursa, marra shuniki bo'ladi" [1]. Bu fikrlar ta'lim tizimida, jumladan chet tillarni o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish zaruratini yana bir bor tasdiqlaydi. Sun'iy intellekt – bu inson aqliy faoliyatini modellashtirishga qaratilgan kompyuter tizimlari va algoritmlari bo'lib, uning asosiy vazifalari ma'lumotlarni qayta ishlash, tahlil qilish, qaror qabul qilish va o'rganishdan iborat [2]. Ta'lim jarayonida SI o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashgan interaktiv muhit yaratish, baholash jarayonini avtomatlashtirish va o'qituvchi faoliyatini qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Mazkur tadqiqotda tahliliy, taqqosloviiy va tavsifiy metodlardan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlar, xorijiy va mahalliy tajribalar, shuningdek, sun'iy intellekt asosida faoliyat yurituvchi ta'lim platformalari (Duolingo, Babbel, Rosetta Stone, ChatGPT va boshqalar) tahlil qilindi. Tadqiqot davomida sun'iy intellekt texnologiyalarining chet tili, xususan nemis tili darslarida qo'llanilish shakllari, ularning pedagogik samaradorligi va cheklovlari o'rganildi.

NATIJALAR

Tahlillar natijasida sun'iy intellektning chet tilini o'rgatishda quyidagi asosiy imkoniyatlari aniqlandi:

Adaptiv o'quv platformalari

Duolingo va Babbel kabi adaptiv platformalar sun'iy intellekt yordamida o'quvchilarning bilim darajasini aniqlaydi hamda individual mashqlar va darslik materiallarini taklif etadi. Ushbu tizimlar xatolarni tahlil qilib, shaxsiy o'quv rejasini shakllantiradi va o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi [3].

Nutqni tanish va talaffuzni rivojlantirish

SI asosidagi nutqni tanish tizimlari o'quvchilarning talaffuzini real vaqt rejimida baholab, xatolarni aniqlaydi. Rosetta Stone kabi dasturlar og'zaki nutqni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi [6].

Avtomatik baholash tizimlari

Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan avtomatik baholash tizimlari yozma va og'zaki ishlarni tez va aniq tahlil qilish imkonini beradi. Bu o'qituvchilarning ish yukini kamaytiradi va baholashning obyektivligini oshiradi [5].

Chatbotlar va interaktiv yordamchilar

ChatGPT kabi sun'iy intellekt chatbotlari chet tilida muloqot qilish, grammatika va lug'at xatolarini aniqlash hamda o'quvchilarni mustaqil o'rganishga rag'batlantirish imkonini yaratadi [4].

MUHOKAMA

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonini individuallashtirish, interaktivlikni oshirish va o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnologiyaga ortiqcha qaramlik, axborot xavfsizligi masalalari va sun'iy intellektning til hamda madaniyatning nozik jihatlarini to'liq qamrab ololmasligi [7]. Shuningdek, sun'iy intellekt o'qituvchini to'liq almashtira olmaydi; pedagogning nazorati va motivatsion roli doimo muhim bo'lib qoladi.

XULOSA

Chet tili darslarida sun'iy intellektdan foydalanish ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Individual yondashuv, interaktiv muhit va avtomatik baholash tizimlari o'quvchilarning til o'rganish samaradorligini kuchaytiradi. Shu bilan birga, texnologik va pedagogik muammolarni hisobga olgan holda sun'iy intellektdan oqilona foydalanish zarur. Kelajakda virtual reallik va emotsional intellektga ega sun'iy intellekt tizimlari chet tillarni o'qitishda yangi imkoniyatlar yaratishi kutilmoqda [8].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zR Prezidenti Sh.Mirziyoyevning davlat boshqaruvi, iqtisodiyot tarmoqlari va hududlarda sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish masalalari yuzasidan videosektor yig'ilishidan. 21-oktabr 2025.
2. Russell, S., & Norvig, P. *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson, 2021.
3. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson, 2016.
4. Huang, Y., Li, S., & Xu, J. "The role of AI in modern language education: A case study of ChatGPT and Duolingo." *Journal of Educational Technology*, 45(1), 78-90, 2023.
5. Chen, L., & Xie, H. "Automatic assessment in language learning: A review of recent developments." *Language Learning & Technology*, 24(3), 1-15, 2020.
6. Li, J., Wang, X., & Chen, Y. "Speech recognition technology in language learning: A review." *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 12(2), 34-49, 2022.
7. Zhou, M., & Brown, D. "Educational AI ethics: Challenges and opportunities." *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 31(2), 225-242, 2021.
8. Sattarova, N. "Innovatsion texnologiyalar va sun'iy intellekt til o'rgatishda." *Ta'lim va Innovatsiyalar*, 2024, 3(5), 45-54.